

Gita Rozenberga

Atvērtā zinātne – brīvpieejas e-kurss doktorantiem un pētniekiem

Latvijas Universitāte 2009. gadā aizsāka atvērtās piekļuves (*Open Access*) iniciatīvas aktivitātes Latvijā. Komanda no Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkas piedalījās Eiropas Komisijas projektā *OpenAIRE*, un tagad noris projekta trešā kārtā, kurā Latvijā darbojas **Nacionālais atvērtās piekļuves dienests**.

2015. gadā Nacionālais atvērtās piekļuves dienests sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Nacionālo bibliotēku izveidoja brīvpieejas e-kursu "Atvērtā zinātne / *Open Science*". Toreiz e-kurss bija viena no aktivitātēm Eiropas Savienības FP7 programmas projektā *Facilitate Open Science Training for European Research*, kur galvenais izglītošanās notikums bija starptautiska konference "Atvērtā zinātne – pētnieku ieguvums 21. gadsimtā" (*Open Science – the 21st century benefits for researchers*). Konferencē pirmo reizi tika prezentēts jaunais e-kurss "Atvērtā zinātne / *Open Science*".

Atvērtā zinātne (*Open Science*) ir mūsdienīga pieeja pētniecībai, un tās mērķis ir padarīt zinātniskos pētījumus, datus un to izplatīšanas iespējas brīvi pieejamas visos zinātniskās sabiedrības līmeņos – gan profesionāļiem, gan amatieriem.

E-kurss ir noderīgs atbalsta punkts doktorantiem un pētniekiem, lai iepazītu jaunās tendences. E-kurss ir brīvi pieejama mācību platforma, kur interesenti izziņa, kas ir atvērtā zinātne, ko nozīmē šis jēdziens, kāds mērķis ir atvērtās zinātnes kustībai. Jēdziens "atvērtā zinātne" ir skatāms no dažādiem skatu punktiem un iekļauj plašu konceptu kopumu. Jēdziena nozīme sabiedrībā vēl tikai veidojas, taču pamatā iekļauj jautājumus, kas saistīti ar atvērto piekļuvi (*Open Access*) zinātniskām publikācijām, atvērtiem pētnieciskiem datiem (*Open Data*), atvērtās zinātnes attīstību ietekmējošām

politiskām nostādnēm, atvērtās piekļuves informācijas pārvaldības līdzekļiem, repozitorijiem, zinātniskās ietekmes mērīšanu. (Sk. klasifikācijas kategorijas arī [šeit](#).)

E-kursā tiek apskatīti šie koncepti, kā arī sniegta praktiska informācija par zinātnisko rezultātu publicēšanas iespējām (piemēram, atvērtās piekļuves publicēšanas ceļi, atvērtie dati, atvērtās pētnieku piezīmju grāmatiņas tiešsaistē, repozitoriji u. c.). Pēdējā laikā zinātniskajā sabiedrībā aktuāla kļuvusi tēma "Pētniecības datu vadība". E-kursā pieejami materiāli par šo tēmu, ieskaitot Oksfordas Universitātes emeritētā profesora Deivida Šotona (*David Shotton*) palīgmateriālu pētniecības projekta sākumam "Divdesmit jautājumi par pētījuma datu pārvaldīšanu".

Tēmu apguvei e-kursā piedāvāti materiāli dažādos formātos: prezentācijas, video, tīmekļa vietnes, raksti, pārskati un vadlīnijas. E-kursa materiālu sagatavošanā izmantoti informācijas resursi no **FOSTER** portāla, kas, savukārt, ir vērtīgs informācijas avots tālākai atvērtās zinātnes izziņai un jaunu prasmju apgūšanai.

Pamatā materiāli pieejami angļu valodā, taču svarīgākie ir iztulkoti latviešu valodā. E-kurss ir papildināts ar anotācijām angļu un latviešu valodā.

E-kurss ir pieejams ikvienam interesentam, pieslēdzoties kā viesim **LU e-studiju vidē**.

Sadaļa "Pētniecības datu vadība / *Research data management*" e-kursā "Atvērtā zinātne / *Open Science*"